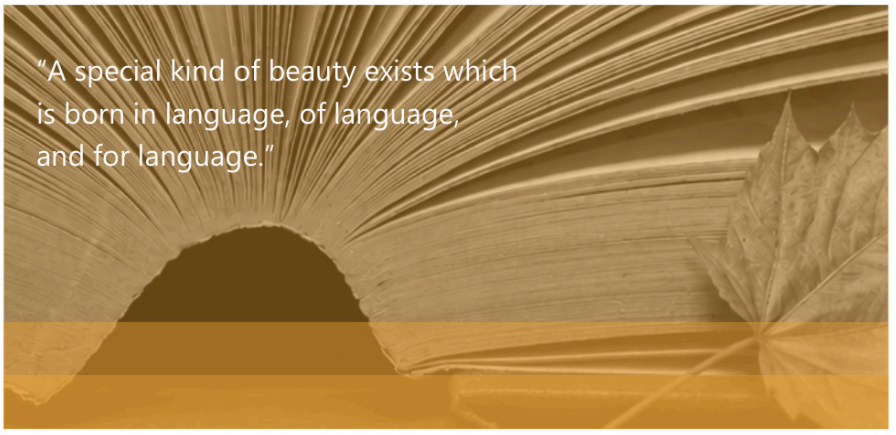
VOLUME 10, OCTOBER 2026
ISSN: 3060-4958

The Lingua Spectrum

UZBEKISTAN STATE WORLD
LANGUAGES UNIVERSITY

MORE INFO:

www.lingvospektr.uz

t.me/thelinguaspectrum

Nazarova N.B.	The Literary Representation of Women's Accomplishments and Charm in Jane Austen's Novels	319
Karimova S.S.	Connotative meaning and pragmatic interpretation in literary texts	325
Radjabova G.G.	Corpus evidence and the limits of intuition in the study of collocation	331
Adinaev O.J.	Onomastic, lexico-semantic and linguocultural foundations for the study of celestial body names	339
Muxitdinova X.S.	Sociocultural and diachronic characteristics of personal names in the Uzbek language	349
Amanov V.B.	Universal values as an object of linguocultural research in Spanish and Uzbek	358
PEDAGOGY		**378**
Kambarova D.I.	The methodology of developing oral speech competence of future foreign language teachers in a digital educational environment	379
Allayarov T.Ya.	Developing communicative competence of public health college students using the standardized patient method	389
Silanteva E.F.	Preliminary training for ESP teachers for effective integrated teaching	396
Omonova E.B., Musoyeva A.B.	Digital revision portfolios for developing English writing skills in Uzbek secondary schools	411
Paluanova Kh.D.	The relationship between pragmalinguistic analysis and linguodidactic design in preservice English teacher education	419
Adamboyeva N.Q.	Age-related development of phonological skills in children aged 7–10 and their role in reading competence	427
Alimardonov L.A.	Theoretical foundations and conceptual model of spiritual technologies in ensuring the information security of young people	435
Pazilova N.M., Abdulhakimova R.A.	Didactic potential and limitations of generative artificial intelligence in teaching Russian	443
Kadirova N.M., Tahirova Sh.Sh.	Stages of working with texts in Russian language classes at higher education institutions	450
Pulatova F.U.	Pragmadidactic features of teaching implicature and indirect speech acts in English language education	456
Sulaymonova M.A.	AI-Assisted Feedback in EFL Writing: Implications for Writing Accuracy and Learner Autonomy	464
Khodjieva Z.M.	Theoretical and Methodological Foundations and Practical Stages of Criterion-Referenced Assessment in Foreign Language Teaching at Higher Education Institutions	489
Musayeva F.M.	The role of specialized vocabulary in developing the lexical competence of oil and gas students	498

The Lingua Spectrum
Volume 10, October 2026

The Literary Representation of Women's Accomplishments and Charm in Jane Austen's Novels

Nazarova Nurjakhon Bahodirovna
nazarovanurjahon233@gmail.com
PhD, Head of the Department of Foreign Languages,
Samarkand State Pedagogical Institute

Annotation *This article examines the relationship between female characters' musical abilities, conversational skills, and physical attractiveness in Jane Austen's novels through the lens of gender poetics. Drawing on episodes from Mansfield Park, Sense and Sensibility, and Pride and Prejudice, it explores how women's talents contribute to personal enjoyment, social recognition, and emotional intimacy. Musical performance is interpreted as a means of expressing the heroines' inner feelings, revealing their aesthetic taste, and establishing relationships with others. Conversational skills, in turn, serve as a literary means of revealing women's intellectual capacities, independent thinking, and responses to social situations. Particular attention is paid to the perception of these qualities through the male gaze and to the heroines' preservation of individuality and freedom of choice under external scrutiny. The analysis argues that Austen's irony exposes contradictions within the standards of perfection imposed on women. It also clarifies the distinction between physical attractiveness, ostentatious displays of talent, and genuine moral worth. The findings illuminate Austen's portrayal of women as autonomous subjects with their own values and emotional needs, rather than merely as individuals seeking social approval.*

Keywords *Jane Austen, female characters, musical accomplishments, conversational skills, ideal femininity, male gaze, female subjectivity, irony*

Jeyn Osten romanlarida ayol qobiliyati va jozibasining badiiy talqini

Nazarova Nurjakhon Bahodirovna
nazarovanurjahon233@gmail.com
Xorijiy tillar kafedrasi mudiri, PhD,
Samarqand davlat pedagogika instituti

Annotatsiya *Maqolada Jeyn Osten romanlarida ayol qahramonlarning musiqiy qobiliyati, suhbat madaniyati va tashqi jozibasi o'rtasidagi munosabat gender poetikasi nuqtayi nazaridan tahlil qilinadi. "Mensfild-park", "Aql va tuyg'u" hamda "G'urur va andisha" romanlaridagi epizodlar asosida ayol iste'dodining shaxsiy zavq, ijtimoiy e'tirof va hissiy yaqinlikni shakllantirishdagi vazifalari yoritiladi. Musiqiy ijro qahramonlarning ichki kechinmalarini ifodalash, estetik didini namoyon etish va atrofdagilar bilan munosabat o'rnatish vositasi sifatida talqin qilinadi. Suhbat madaniyati esa ayolning intellektual salohiyati, mustaqil fikrlashi va ijtimoiy vaziyatlarga munosabatini ochuvchi badiiy omil sifatida baholanadi. Tadqiqotda ushbu fazilatlarning erkak nigohi orqali idrok etilishi, ayol qahramonlarning tashqi baholash sharoitida o'z individualligi va tanlov erkinligini saqlashi masalasiga alohida e'tibor qaratiladi. Ostenning kinoyali tasviri ayoldan kutiladigan mukammallik mezonlarining ziddiyatli mohiyatini ochishi asoslanadi. Shuningdek, tashqi joziba, namoyishkorona iste'dod va chinakam axloqiy qadr o'rtasidagi tafovut*

aniqlashtiriladi. Natijada adibaning ayol obrazini ijtimoiy ma'qullanishga intiluvchi shaxs sifatida emas, balki o'z qadriyatlari va hissiy ehtiyojlariga ega mustaqil subyekt sifatida tasvirlash tamoyillari ochib beriladi.

Kalit so'zlar *Jeyn Osten, ayol obrazi, musiqiy qobiliyat, suhbat madaniyati, ayollik ideali, erkak nigohi, ayol subyektivligi, kinoya*

Художественное воплощение женских талантов и обаяния в романах Джейн Остен

Назарова Нуржахон Баходировна
nazarovanurjahon233@gmail.com
PhD, Заведующая кафедрой иностранных языков,
Самаркандский государственный педагогический институт

Аннотация *В статье анализируется взаимосвязь музыкальных способностей, культуры общения и внешней привлекательности женских персонажей в романах Джейн Остен с точки зрения гендерной поэтики. На материале эпизодов из романов «Мэнсфилд-парк», «Разум и чувства» и «Гордость и предубеждение» раскрывается роль женского таланта в получении личного удовольствия, достижении общественного признания и формировании эмоциональной близости. Музыкальное исполнение рассматривается как средство выражения внутренних переживаний героинь, проявления эстетического вкуса и установления отношений с окружающими. Культура общения, в свою очередь, осмысляется как художественный инструмент раскрытия интеллектуального потенциала женщины, самостоятельности её мышления и отношения к социальным ситуациям. Особое внимание уделяется восприятию этих качеств сквозь призму мужского взгляда, а также сохранению героинями индивидуальности и свободы выбора в условиях внешней оценки. Обосновывается положение о том, что ирония Остен выявляет противоречивость предъявляемых женщине требований совершенства. Уточняется различие между внешней привлекательностью, демонстративным проявлением таланта и подлинным нравственным достоинством. В результате раскрываются принципы изображения женщины не просто как личности, стремящейся к общественному одобрению, а как самостоятельного субъекта, обладающего собственными ценностями и эмоциональными потребностями.*

Ключевые слова *Джейн Остен, женский образ, музыкальные способности, культура общения, идеал женственности, мужской взгляд, женская субъективность, ирония*

Jeyn Osten romanlarida ayolning musiqiy qobiliyati uning tarbiyasi va ijtimoiy mavqeyini ko'rsatuvchi belgilar qatorida tasvirlanadi. Biroq adiba bu qobiliyatni barcha qahramonlar uchun bir xil ahamiyatga ega fazilat sifatida talqin qilmaydi. Ayrim qahramonlar o'z ijrochiligining

mukammal emasligini tan oladi, lekin bundan shaxsiy fojea yasamaydi. Ular uchun musiqa, avvalo, zavq olish, his-tuyg'ularini ifodalash va vaqtni mazmunli o'tkazish imkoniyatidir. Shu bois ijrodagi kamchiliklar har doim ham o'zidan norozilik yoki boshqalardan ortda qolish hissini tug'dirmaydi. Bunday munosabat ayolning qadrini faqat uning egallagan ko'nikmalari bilan o'lchab bo'lmasligini anglatadi. Qahramonning o'z imkoniyatlarini xolis baholashi o'ziga bo'lgan ishonchsizlik belgisi emas. Aksincha, u jamiyat ma'qullagan har bir sohada mukammal bo'lish majburiyatidan ma'lum darajada xoli ekanini ko'rsatishi mumkin. Biroq ushbu xususiyatni Ostenning barcha ayol obrazlariga birdek tatbiq etish to'g'ri bo'lmaydi. Musiqa ayrim qahramonlar hayotida chuqur hissiy ahamiyat kasb etsa, boshqalari uchun ijtimoiy e'tibor qozonish vositasiga aylanadi. Adibaning badiiy kuzatuvi aynan shu farqlarni ochishda namoyon bo'ladi (Nigro, 2014).

Ayolning musiqiy ijrosi Osten romanlarida uning tashqi jozibasi va atrofdagilarga ko'rsatadigan ta'siri bilan ham bog'lanadi. "Mensfild-park"dagi Meri Kroufordning arfa chalishi tasvirlangan sahna buning yaqqol misolidir. Unda ijrochi, musiqa asbobi va tabiat manzarasi bir-birini to'ldirib, yaxlit estetik taassurot hosil qiladi. Merining yoshligi va quvnoqligi, arfaning nafisligi hamda deraza ortidagi yozgi ko'kalamzor uning jozibasini yanada kuchaytiradi:

"A young woman, pretty, lively, with a harp as elegant as herself; and both placed near a window, cut down to the ground and opening on a little lawn, surrounded by shrubs in the rich foliage of summer, was enough to catch any man's heart" (Austen, 2005).

Parchada musiqaning qanday yangrayotganidan ko'ra, ijrochi ayolning qanday ko'rinayotganiga ko'proq e'tibor beriladi. Merining mahorati texnik jihatdan tavsiflanmaydi; uning qiyofasi, arfa bilan uyg'unligi va atrofidagi manzara oldinga chiqadi. Natijada o'quvchi musiqiy ijroni eshitish bilan bog'liq hodisa sifatida tasavvur qilish barobarida, uni kuzatishga mo'ljallangan go'zal sahna sifatida ham qabul qiladi. Musiqa shu tariqa qahramonning jozibasini namoyon etuvchi vositaga aylanadi (Austen, 2005). Arfaning "uning o'zi singari nafis" deb ta'riflanishi ayol va cholg'u o'rtasidagi estetik o'xshashlikni kuchaytiradi. Meri ijrochi bo'lish bilan birga, o'zi yaratgan taassurotning markaziy qismiga ham aylanadi. Bu tasvirda ayolning faoliyati bilan uning kuzatiladigan qiyofasi o'zaro tutashadi: u musiqa chaladi, ayni paytda boshqalarning nigohi uning go'zalligiga qaratiladi. Shunga qaramay, ushbu sahnani Merining ijodiy qobiliyati butunlay inkor etilgan holat sifatida baholash biryoqlama bo'lardi. Parcha, avvalo, mahoratning o'zi bilan uni qabul qilish sharoiti bir-biridan ajralmasligini ko'rsatadi.

Tasvirdagi "har qanday erkak qalbini zabt etish" haqidagi umumlashtirish kinoyali ohangni ham yuzaga chiqaradi. Bu jumla tashqi uyg'unlikning insonni qanchalik tez maftun etishini sezdiradi. Shu bilan birga, maftunkor ko'rinish shaxsning ichki fazilatlarini to'liq anglatmasligi haqidagi savolni ham tug'diradi. Osten tasvirida estetik taassurot kuchli bo'lishi mumkin, ammo u inson haqidagi yakuniy hukm o'rnini bosa olmaydi.

"Aql va tuyg'u" romanida polkovnik Brandonning Marianna ijrosiga munosabati musiqaning boshqa bir imkoniyatini ochadi. Bu yerda ijro qahramonlar o'rtasidagi hissiy yaqinlikni sezdiruvchi vositaga aylanadi. Missis Jennings Brandonning Mariannaga qaratilgan e'tiborini romantik qiziqish sifatida talqin qiladi. Biroq uning kuzatuvini muallifning bevosita hukmi bilan tenglashtirmaslik kerak: mazkur talqinda missis Jenningsning odamlar munosabatidan muhabbat alomatlarini izlashga moyilligi ham aks etadi. Brandonning tinglovchi sifatidagi e'tibori esa Mariannaning ijrosi va hissiy dunyosiga jiddiy munosabatni bildiradi. Uning qiziqishini faqat ovoz yoki ijrochilik mahorati bilan cheklash qiyin. Musiqa Mariannaning ta'sirchanligi, ichki kechinmalari

va hayotga munosabatini namoyon etadi. Shu ma'noda, musiqiy ijro personajlar o'rtasida hali ochiq aytilmagan tuyg'ularni sezdiradigan muloqot shakli vazifasini bajaradi (Austen, 2006) .

Meri Krouford va Marianna bilan bog'liq epizodlar musiqaning yagona badiiy vazifaga ega emasligini ko'rsatadi. Birinchi holatda ijrochi ayolning tashqi jozibasi va sahnaning ko'rkamligi alohida ta'kidlansa, ikkinchisida tinglash va e'tibor orqali hissiy yaqinlik yuzaga chiqadi. Har ikkala vaziyatda musiqa shaxslararo munosabatga ta'sir qiladi, biroq bu ta'sirning mazmuni qahramonning xarakteri va voqealar kontekstiga qarab o'zgaradi. Musiqiy ko'nikmalar bilan bir qatorda suhbat madaniyati ham Osten qahramonlarining ijtimoiy muhitdagi o'rnini belgilaydi. "G'urur va andisha"dagi barkamol ayol haqidagi suhbat ayoldan kutiladigan fazilatlarning ko'pligini ochib beradi. Bu epizoddagi qarashlarni faqat Darsiga tegishli yagona talablar majmui sifatida qabul qilishdan ko'ra, turli personajlarning ayol kamoloti haqidagi tasavvurlari to'qnashuvi sifatida o'qish aniqroqdir. Musiqa, san'at, muomala va aqliy rivojlanish haqidagi mulohazalar birgalikda ayolga nisbatan qo'yiladigan talablarning murakkabligini ko'rsatadi.

Suhbatda yoqimli ishtirok etish talabi ayolning mustaqil fikrlashi bilan har doim ham mos kelavermaydi. Muloyimlik va boshqalarga ma'qul kelish istagi erkin munosabat bildirish imkoniyatini cheklashi mumkin. Biroq Osten qahramonlari, xususan, Elizabet Bennet muloqotda faqat tinglovchi yoki suhbatni bezovchi shaxs bo'lib qolmaydi. Uning savollari, e'tirozlari va kinoyali javoblari suhbat yo'nalishiga ta'sir qiladi. Shu sababli adiba romanlaridagi suhbatni ayolning erkak fikriga moslashish vositasi bilangina izohlash yetarli emas. U ayolning aqliy mustaqilligi ko'rinadigan maydon hamdir.

Tashqi joziba, erkak nigohi va muloqot o'rtasidagi bog'lanish miss Bingli Elizabetni xona bo'ylab yurishga taklif qiladigan epizodda yanada ravshanlashadi. Darsining e'tiborini tortishni istagan miss Bingli shu yo'l bilan uni kuzatuvchi va suhbat ishtirokchisiga aylantirishga urinadi. Darsi kitobdan boshini ko'taradi, biroq ayollarga qo'shilib yurish taklifini qabul qilmaydi:

"Mr. Darcy looked up. He was directly invited to join their party, but he declined it" (Austen, 2005). Bu vaziyatda yurish oddiy harakat bo'lishdan chiqib, e'tiborni boshqarish usuliga aylanadi. Miss Bingli suhbatni bevosita boshlash o'rniga, Darsining nigohini o'ziga qaratadigan sharoit yaratadi. Elizabetni taklif qilishi uning harakatiga tabiiylik baxsh etadi, shu bilan birga, ikki ayolni kuzatish va qiyoslash imkonini ham yuzaga keltiradi.

Darsi yurishning ehtimoliy sabablaridan biri sifatida ayollarning o'z qomati harakat vaqtida yanada chiroyli ko'rinishini bilishini aytadi. U kamin yonida o'tirgan holda ularni yaxshiroq tomosha qilishi mumkinligini ta'kidlaydi:

"You either choose this method of passing the evening because you are conscious that your figures appear to the greatest advantage in walking. I can admire you much better as I sit by the fire" (Austen, 2005). Ushbu javobda kuzatuvchanlik, kinoya va ochiq estetik baho birlashadi. Darsi miss Bingli yaratgan vaziyatning yashirin maqsadini tilga chiqaradi. Biroq uning so'zlarini personaj niyatining mutlaq va xolis izohi sifatida emas, suhbatdagi o'ziga xos javob sifatida ham ko'rish zarur. Darsi taklif etilgan harakatga qo'shilmaydi, lekin ayollarni kuzatish va baholash imkoniyatidan chekinmaydi. Demak, u vaziyatni fosh etishi bilan birga, uning estetik o'yinida o'z mavqeyini saqlab qoladi.

Mazkur epizod ayolni faqat passiv kuzatuv obyektiga aylantirmaydi. Miss Bingli e'tiborni o'zi tashkil etishga urinadi: u qachon yurishni, kimni taklif qilishni va suhbatni qanday boshlashni belgilaydi. Biroq bu tashabbusning maqsadi Darsining qiziqishini uyg'otish bo'lgani sababli uning faoliyati erkak bahosiga bog'liq bo'lib qoladi. Osten aynan shu ziddiyatni nozik kinoya orqali ochadi. Ayol vaziyatni boshqarishga intiladi, ammo

muvaffaqiyatini boshqa bir shaxsning munosabati bilan o'lchaydi. Shunday qilib, Jeyn Osten romanlarida musiqa, suhbat va tashqi joziba ayolning ijtimoiy mavqeyi hamda o'zini namoyon etish imkoniyatlarini yoritadigan o'zaro bog'liq vositalardir. Ular qahramonga e'tibor qozonish, hissiy yaqinlik o'rnatish va o'z shaxsiyatini ifodalash imkonini beradi. Ayni paytda bu vositalar ayolga nisbatan mavjud kutishlar va baholash mezonlarini ham namoyon etadi. Demak, Jeyn Osten talqinida ayolning shaxsiy qadri tashqi joziba, musiqiy mahorat yoki suhbatda yoqimli taassurot qoldirish qobiliyati bilangina belgilanmaydi (Austen, 1988). Bu xususiyatlar qahramonning jamiyatdagi mavqeyi va atrofdagilar bilan munosabatiga ta'sir ko'rsatsa-da, uning ma'naviy dunyosini to'liq ifodalay olmaydi. Adiba uchun ayolning mustaqil fikrlashi, o'z imkoniyatlari va cheklovlarini anglay olishi, boshqalarning his-tuyg'ulariga e'tibor bilan munosabatda bo'lishi hamda o'z qarorlari uchun mas'uliyatni his etishi alohida ahamiyat kasb etadi. Shu sababli qahramonlarga beriladigan badiiy baho ularning qanday ko'rinishi yoki o'zini qanday namoyish etishidan tashqari, muayyan vaziyatda qanday yo'l tutishi va tanlovini qaysi qadriyatlarga tayangan holda amalga oshirishi orqali shakllanadi (Poovey, 1984).

Ostenning kinoyali tasviri tashqi mukammallik bilan ichki yetuklik o'rtasidagi tafovutni ochishga xizmat qiladi. Qahramonlarning suhbatlari, o'zaro qiyoslanishi va bir-biriga bildirgan munosabati o'quvchini dastlabki taassurotlarini qayta ko'rib chiqishga undaydi. Natijada jamiyat tomonidan e'tirof etilgan fazilatlarning insoniy qadr bilan har doim ham mos kelmasligi ayonlashadi. Ayolning iste'dodi ham shu nuqtayi nazardan baholanadi: uning ahamiyati boshqalarning olqishiga sazovor bo'lish bilangina cheklanmay, shaxsiy qiziqish, hissiy tajriba va o'zini ifoda etish ehtiyoji bilan bog'lanadi. Shunday qilib, Osten romanlarida ayol obrazining badiiy mazmuni ijtimoiy kutilmalar va shaxsiy intilishlar o'rtasidagi murakkab munosabat orqali ochiladi. Adiba ayolning jamiyatda qanday qabul qilinishiga e'tibor qaratish bilan birga, uning o'zini qanday anglashi va boshqalarning bahosiga qanday munosabat bildirishini ham muhim masala sifatida ilgari suradi. Bu yondashuv ayol qahramonni faqat kuzatiladigan va baholanadigan shaxs emas, balki o'zi ham kuzatuvchi, mulohaza yurituvchi va tanlov qiluvchi subyekt sifatida talqin etishga asos yaratadi. Binobarin, ayolning shaxsiy qadrini anglash tashqi taassurotdan uning fikriy, hissiy va axloqiy olamiga chuqurroq nazar tashlashni talab etadi.

References:

1. Austen, J. (2005). *Mansfield Park* (J. Wiltshire, Ed.). Cambridge University Press. https://www.cambridge.org/core/books/mansfield-park/F7D33D3A92D670832EDD40EC57AB43F5
2. Austen, J. (2006a). *Pride and prejudice* (P. Rogers, Ed.). Cambridge University Press. https://www.cambridge.org/core/books/pride-and-prejudice/2010B0FD1B6E168D4AF9AABF428408D5
3. Austen, J. (2006b). *Sense and sensibility* (E. Copeland, Ed.). Cambridge University Press. https://www.cambridge.org/core/books/abs/sense-and-sensibility/frontmatter/1219082058ADF500A3651069A37DE31F
4. Copeland, E., & McMaster, J. (Eds.). (1997). *The Cambridge companion to Jane Austen*. Cambridge University Press. https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-companion-to-jane-austen/DF2FE1BFFA5937D2F7C5C117B75B5CE7

5. Johnson, C. L. (1988). *Jane Austen: Women, politics, and the novel*. University of Chicago Press.
6. Nigro, J. A. (2014). "Favourable to tenderness and sentiment": The many meanings of Mary Crawford's harp. *Persuasions On-Line, 35*(1). https://jasna.org/persuasions/on-line/vol35no1/nigro.html
7. Poovey, M. (1984). *The proper lady and the woman writer: Ideology as style in the works of Mary Wollstonecraft, Mary Shelley, and Jane Austen*. University of Chicago Press. https://press.uchicago.edu/ucp/books/book/chicago/P/bo5959533.html